

22 . Cheia | Comuna: Grădina | Județ: Constanța | Punct: „Vatra Satului” | Anul: 2022

Anul: 2022

Cod RAN: 63018.02

Perioade: Preistorie, Antichitate, Protoistorie

Epoci: Eneolitic timpuriu, Epoca romană timpurie, Protoistorie

Tipuri sit: descoperire izolată

Autori: Valentina-Mihaela Voinea, Manuela Măiță, Bartłomiej Szmoniewski, Adrian Bălășescu, Gabriel Vasile, Valentin Radu, Adrian Irimia

Instituții: Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța, Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța, Institutul de Arheologie și Etnologie al Academiei Polone, Cracovia, Institutul de Arheologie "Vasile Pârvan", București, Institutul de Arheologie "Vasile Pârvan", București, Muzeul Național de Istorie a României, Universitatea Ovidius, Constanța

Nr. autorizatie: 76

Data autorizatiei: 2022-03-18

Raport de cercetare arheologică de la Cheia, comuna Grădina, jud. Constanța, Punct „Vatra Satului”

Raport

Scurtă prezentare a sitului

Cercetările arheologice sistematice întreprinse în așezarea Hamangia III din punctul Cheia – Vatra Satului au debutat în 2001, suprafața excavată, până în prezent, ajungând la aproximativ 750 mp. În extremitatea de sud și sud-vest, așezarea a fost suprapusă de un cimitir otoman și de un tumul aplatizat (parțial distrus de lucrări agricole). Sondajele efectuate pe suprafața tumulului în campaniile din anii 2007 (ST.1 și ST.2) și 2010 (ST.3, ST.4 și ST.5) nu au permis datarea acestuia, nefiind descoperite complexe funerare. Ulterior, realizarea unor investigații geofizice prin metoda gradientului magnetic (Dan Ștefan, 2016) a oferit șansa delimitării tumulului, conturându-se un șanț circular cu diametrul de 75 m. În privința așezării eneolitice, semnalele de locuire au apărut pe o suprafață de aproximativ 7 ha, cu mult mai mare decât se estimase în campaniile anterioare.

Obiectivele cercetării:

- identificarea unor complexe funerare și datarea tumulului;
- delimitarea nivelurilor de locuire eneolitice în extremitatea de vest a așezării Hamangia III;
- cercetarea în suprafața a părții de est a așezării Hamangia III, afectată de lucrări agricole.

Rezultate și interpretarea lor

Scurtă descriere a descoperirilor

În campania din anul 2022, cercetările arheologice întreprinse pe șantierul Cheia s-au concentrat în punctul Cheia Vatra Satului, respectiv în zona tumulului aplatizat (parțial distrus de lucrări agricole) ce suprapune așezarea deschisă, atribuită fazei Hamangia III (fig. 1/1). În secțiunea ST.6, realizată în partea de vest a tumulului, orientată est - vest (25 x 3 m) au fost identificate șapte complexe arheologice (fig. 1/2). Pentru cercetarea în suprafață a complexelor C.3, C.5 și C.6 s-au deschis casetele A (2 x 2,5 m), B (2 x 2,5 m), C (3 x 2,5 m) și D (1,75 x 2 m).

Stratigrafie:

0 – 0,20 / 0,30 m - sol vegetal, erodat puternic în partea superioară datorită lucrărilor agricole;

0,30 – 1,20 m - mantaua tumulului, sediment de culoare cenușie – brună, în partea superioară cu lentile de pământ galben;

1,20 – 1,40 m – nivel de călcare Hamangia III – sediment de culoare bej – cenușie;

1,40/1,50 m – pământ galben.

Complexe arheologice

Dintre complexele cercetate, trei aparțin culturii Hamangia III, respectiv gropile menajere C.4, C.7 și C.9, alte două reprezintă gropi funerare de epocă romană timpurie - mormânt de incinerare C.5 / M.1 și un mormântul de înhumare C.8 / M.2 (fig. 4/3). Mormântul principal M.1 a fost jefuit în antichitate, în apropierea acestuia fiind săpată o groapă C. 3 și în peretele ei, în partea dinspre mormânt, o firidă C. 6 asemănătoare unui tunel între groapă și mormânt.

Complexele C.3 și C.6 au fost săpate în antichitate de șefuitorii mormântului principal de incinerare C.5/M.1. Aglomerarea de pietre care a acoperit groapa C.3 a apărut la adâncimea de 0,45 – 0,50 m. În apropierea gropii de formă ovală, la aproximativ 0,20 m nord-est s-a descoperit un craniu de lup (*Canis lupus*), având partea frontală orientată spre groapă (fig. 2/1). Sub stratul de pietre, în sedimentul de culoare cenușie au apărut câteva fragmente de amfore romane timpurii; în același strat au fost antrenate artefacte eneolitice (lame de silex, percutor, fragmente ceramice Hamangia) provenind din nivelul de locuire Hamangia. Tot în umplutura gropii s-au descoperit oase de pește, cochilii de melci, semințe și cărbune, chirpici ars și nears. Firida C.6 s-a conturat pe peretele de nord-vest al gropii C.3, sub forma unei aglomerări de pietre și a unui sediment de culoare gri – negricioasă (fig. 2/2). În umplutura firidei s-au descoperit fragmente ceramice provenind de la un opaiț roman (fig. 5/2).

Complexul C.4 – groapă de mici dimensiuni atribuită fazei Hamangia III, parțial surprinsă la baza profilului de nord al secțiunii ST.6, la adâncimea de 0,45 m, având diametrul D – 1,30 m; partea superioară a gropii a fost afectată de mantaua tumulului. Inventar: un castron întregibil, câteva fragmente ceramice Hamangia III și oase de dimensiuni mari.

Complexul C.5 / M.1 (US 105, 107, 108) reprezintă un mormânt de incinerare, cu ardere pe loc, situat în zona centrală a tumulului, posibil construcția principală a acestuia. Groapa sepulcrală, de formă rectangulară, cu colțurile rotunjite și axul lung orientat pe direcția NV – SE s-a conturat la adâncimea de 1,20 m. Pereții, săpați oblic, au fost puternic arși, mai ales spre bază unde s-a delimitat un șanț cu o lățime de 0,40 m, ajungând până la adâncimea de 2,10 m (fig.3/1,3/3). În partea superioară a gropii s-au conturat mai multe bucăți de lemn nears (fig.3/2), acestea fiind așezate longitudinal deasupra mormântului, după incinerare (US 105). Sub ele a apărut un strat consistent de cenușă și bucăți de cărbune, provenind de la lemnele arse în timpul incinerării (US 107). În jumătatea de nord-vest a mormântului, unde firida săpată de jefuitori a tăiat groapa sepulcrală, s-a descoperit un alt fragment din același opaiț (fig. 5/2) și cuie de bronz, la adâncimea de 1,90 m. Sub acest strat a apărut un sediment format din cenușă și bucăți mici de oase calcinate, câteva provenind de la calotă craniană, nuci, conuri de brad, semințe, cuie și ținte de fier; Oasele calcinate au fost grupate în două zone – în partea centrală pe o suprafață de 0,15 x 0,20 cm și în jumătatea de nord-vest a gropii (US 108).

Complexul C.7/US 110 – groapă menajeră atribuită culturii Hamangia III, de formă ovală (1,20 x 0,90 m), surprinsă la baza profilului de sud a secțiunii ST.6, la adâncimea de 1,60 m; umplutura

așezat în mâinile defunctului, pe bazin (fig. 5/1). Moneda de bronz (as), corodată și foarte uzată a fost emisă de Hadrian, la Roma, în anii 125-127[1]. Pe baza monedei, mormântul poate fi datat la jumătatea secolului II A.D.

Complexul C.9 reprezintă o groapă de dimensiuni mari, cu contur neregulat, parțial surprinsă în suprafață în caroul 6, pe toată lățimea secțiunii (3 m), la adâncimea de 0,40 / 0,50 m. Umplutura reprezintă un sediment de culoare cenușie-negricioasă, amestecat cu o cantitate mare de cenușă și cărbune, fragmente ceramice Hamangia III (un fragment de capac „căciulă”) și foarte multe oase de dimensiuni mari, piese de silex; baza acestui strat atinge adâncimea de 1,90 m. Până la deschiderea în suprafață a complexului, acesta a fost înregistrat ca o groapă menajeră de mari dimensiuni, din faza Hamangia III.

Cercetările de teren efectuate în zona arată a așezării eneolitice au dus la descoperirea a numeroase piese de piatră – lame, gratoare, percutoare de silex, dălțițe, topoare și râșnițe de piatră, ceramică Hamangia, fragmente de amfore romane și o monedă de bronz (Iustinian I, Cyzicus, follis, a. 544/545), foarte bine conservată (fig. 5/3).

Tehnici de cercetare: metoda microstratigrafică, analize interdisciplinare.

Obiectivele cercetărilor viitoare:

extinderea secțiunii ST.6 pentru cercetarea în suprafață a complexului C.9 – Hamangia;

deschiderea unei secțiuni perpendiculare pe ST.6, în jumătatea de nord a tumulului.

Note

- Determinările numismatice pentru cele două monede au fost realizate de Dan Vasilescu (MINAC).

Informații suplimentare online

[Raportul 6878 din cronica.cimec.ro](#)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](#)
